

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Undersökning av ISO14000- certifierade och EMAS registrerade företag i Jönköpings län

- Undersökning av ISO14000-certifierade och EMAS registrerade företag i Jönköpings län

Meddelande	nr 2009:35
Referens	Jonathan Alvekrans och Mohamed Majed, JING Erik Dahlbergsgymnasiet
Kontaktperson	Annelie Johansson, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Direkttelefon 036-39 50 72 , e-post annelie.johansson@lansstyrelsen.se
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
ISSN	1101-9425
ISRN	LSTY-F-M—09/35SE
Upplaga	110 ex.
Tryckt på	Länsstyrelsen, Jönköping 2009
Miljö och återvinning	Rapporten är tryckt på miljömärkt papper och omslaget består av PET-plast, kartong, bomullsväv och miljömärkt lim. Vid återvinning tas omslaget bort och sorteras som brännbart avfall, rapportsidorna sorteras som papper.

© Länsstyrelsen i Jönköpings län 2009

Förord

Vi som har skrivit denna rapport går på JING NV-linjen på Erik Dahlbergsgymnasiet. I denna linje ingår det utöver naturämnen bl.a. ekonomi och marknadsföring. Alla som går på den linjen har dessutom ett fadderföretag som man går till en dag i veckan. I vårt fall är det Länsstyrelsen i Jönköpings län. Under tredje året på gymnasiet ska man utföra ett projektarbete. Man ska under året planera och utföra ett projekt som man sedan ska skriva en rapport om och redovisa med en muntlig presentation. De som går JING ska utföra sitt projektarbete på fadderföretaget. Vår handledare på länsstyrelsen, Annelie Johansson, föreslog att vi skulle skicka en enkät till alla företag som har ISO 14001-certifikat och/eller är EMAS-registrerade inom Jönköpings län. Det förslaget passade bra, då marknadsföring ingår i vår kursplan. Vi bestämde oss för att göra en enkätundersökning och började därefter arbeta med den.

Resultaten och slutsatserna i denna rapport kommer att diskuteras mera ingående med berörda handläggare inom Länsstyrelsen inför slutlig tryckning av rapporten i Länsstyrelsens meddelandeserie.

Jönköping 2009-05-07

Jonathan Alvekrans

Mohamed Majed

Erikdahlbergsgymnasiet

Jönköping

Datum: 2009-05-07

Undersökning av ISO14000- certifierade och EMAS registrera- de företag i Jönköpings län

Skriven av: Mohamed Majed och Jonathan Alvekrans

Projektarbete: HT/VT-2008/2009

Handledare: Gösta Börjeson och Annelie Johansson

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	6
Bakgrund	7
Syfte och mål	7
Metod	7
Miljöledningssystem	8
Resultat	10
Utskickade och svar	10
Miljöledningssystem	10
Miljöutredning, miljöpolicy och övergripande mål	10
Detaljerade mål och miljö kvalitetsmål	11
Ledningens engagemang och integration med affärsplanen	12
Uppföljning och nyckeltal	13
Utbildning	14
Revision	15
Miljöeffekter av miljöledningssystemet	15
Indirekt miljöpåverkan	16
Upphandling	17
Diskussion och felkällor	19
Referenser	27

Sammanfattning

Syftet med denna undersökning var att kartlägga hur ISO 14000-certifierade och EMAS-registrerade företag i Jönköpings län arbetar med ständiga förbättringar samt om de använder sig av de nationella miljömålen i sitt miljöledningsarbete, vid framtagande av nyckeltal och i samband med utvärdering av genomförda åtgärder. Målet med undersökningen, som genomförts som ett projektarbete av två elever inom Erik Dahlbergsgymnasiet i Jönköping, var att redogöra för nuläget bland länets certifierade och registrerade företag samt att visa på goda exempel som kan inspirerar företag som inte kommit lika långt i sitt arbete.

Enkäten visar att företagens miljöledningssystem inkluderar frågor såsom utsläpp till luft och vatten, energiförbrukning, transporter, kemikalie- och avfallshantering samt inköp. De 16 nationella miljö kvalitetsmålen som riksdagen har beslutat om för att främja en hållbar utveckling syns till viss del vara vägledande för företagens övergripande och detaljerade miljömål. Det är dock långt ifrån alla företag som nyttjar de av riksdagen antagna generations- och delmålen eller miljömålsuppföljningen i sitt miljöledningsarbete.

Eftersom syftet med miljöledningssystemet är att sträva mot ständiga förbättringar är företagen tvungna att kontinuerligt arbeta med att förbättra sina rutiner och höja målen. Att utveckla miljöledningssystemet har hög prioritet bland undersökta företag. Detta sker dels i samband med ledningens genomgång, dels som en integrerad del av företagets affärsplan och budgetprocess, dels till följd av de miljökrav som prövnings- och tillsynsmyndigheter ställer.

Förbättrad och minskad användning av kemikalier, effektivare energianvändning och mindre utsläpp till luft är bland de vanligaste miljöeffekterna företagen svarat att deras miljöledningssystem har gett upphov till. Förbättringar av resurshantering, miljökunskap, modern utrustning, noggrann dokumentation och upphandlingar är andra exempel på sådant som bidragit till positiva miljöeffekter hos deltagande företag.

Bakgrund

Svenska företag berörs av ett flertal olika miljökrav. Krav som utöver behov av åtgärder och kontroll av det egna miljöarbetet även kan ge upphov till möjligheter i form av lägre kostnader, bättre arbetsmiljö, nöjda kunder och lägre försäkringspremier. Miljöcertifiering och strävan att arbeta med ständiga förbättringar, målstyrning och rutiner för god egenkontroll är viktiga företagsekonomiska drivkrafter och förutsättningar för en hållbar utveckling.

Intresset för att miljöcertifiera sitt företag är fortsatt stort och antal ISO 14000-certifierade företag i Sverige uppgår för närvarande till 5.630 företag. Intresset för EMAS-registrering är lägre. Antalet EMAS-registrerade företag uppgår för närvarande till 106.

För att bli miljöcertifierad måste företaget göra en miljöutredning, identifiera betydande miljöaspekter, anta en miljöpolicy och sätta upp interna miljömål samt utarbeta åtgärdsprogram i syfte att uppnå ständiga förbättringar. Vare sig företaget är miljöcertifierat eller inte är det viktigt att känna till de nationella miljömålen. Genom att utgå från de regionala och nationella miljömålen blir det lättare för företagen att möta myndigheternas krav samtidigt som miljöledningsarbetet kan effektiviseras. Till exempel ger den statliga miljömålsuppföljningen företagen tillgång till uppdaterad kunskap om miljösituationen i länet och landet. Kunskap om miljösituationen ger ökad förståelse för företagets roll i miljöarbetet och leder förhoppningsvis fram till resurseffektiva och relevanta åtgärder.

Syfte och mål

Syftet med denna undersökning är att kartlägga hur företag inom Jönköpings län och som är ISO 14000-certifierade respektive EMAS-registrerade arbetar med ständiga förbättringar och om de använder sig av de nationella miljömålen i sitt miljöledningsarbete, vid framtagande av nyckeltal och i samband med utvärdering av genomförda åtgärder.

Målet med undersökningen är att redogöra för nuläget bland länets certifierade och registrerade företag samt att visa på goda exempel som kan inspirerar företag som inte kommit lika långt i sitt arbete.

Metod

Efter vårt val att göra denna undersökning var första steget att skriva en projektplanering för att planera inom vilka tidsramar arbetet ska fortgå. I projektplaneringen beskrevs förutom tidsramar även syfte, bakgrund och mål med vår undersökning.

Nästa steg var att söka fakta om miljöledningssystem, certifieringar, företag och annan allmän information som skulle vara till nytta för undersökningen. Förutom att ha sökt relevant information tog vi även del av råd och tips av personer kompetenta inom området samt tog del av litteratur från tidigare undersökningar om miljöledningssystem riktade åt myndigheter. Detta för att få en allsidig information och för att formulera objektivt formulerade frågor i vår enkät. Enkäten skrevs sedan i olika miljöavsnitt med både öppna och fasta svarsalternativ. Sedan återstod att ta reda på adresser till företag som deltog i undersök-

ningen. Detta gjordes genom att vi sökte upp information från en webbsida om certifierade företag.

Svaren från de utskickade enkäterna inkom under januarimånad precis i enlighet med projektplaneringen. Av totalt 236 utskickade enkäter kom totalt 96 enkäter in i både vårt första utskick samt andra utskick men då som en påminnelse.

Medan vi väntade på inkommande enkäter sammanställdes dem besvarade enkäterna genom en Excel kalkyl där all information från enkäterna dokumenterades. Under Mars månad var det mesta sammanställt, bortfallet var räknat och projektrapporten började skrivas ner. Vi följde en standardmall för hur en korrekt projektrapport ska skrivas.

Miljöledningssystem

Ett miljöledningssystem är ett verktyg för att effektivisera och rationalisera företags miljöarbete. En term för en organisations policy, mål, rutiner, instruktioner, mallar och journaler som har med miljöområdet. Dessa brukar vara sammanknutna i en mapp, pärm eller i ett intranät. Vad syftet är med ett miljöledningssystem är att styra och dokumenterat minska miljöpåverkan från verksamheten. Det bygger på en process som innehåller planering, genomförande och uppföljning för att successivt arbeta med att minska miljöpåverkan från organisationen.

Det finns flera olika miljöledningssystem idag, dem vi har valt för vår undersökning är en standard ur ISO-14000 och en registrering enligt EMAS-förordningen.

ISO1400

ISO 14001 är en internationellt accepterad standard, som utgör grunden för fastställande av miljöledning, och som kan användas i alla typer av organisationer inom alla slags industrier.

Grunden till ISO 14001 är de 55 kraven. Dessa kan ses som komponenter för att lyckas med miljöledningssystem. Det är de 55 kraven som kommer att revideras genom miljöledningsarbetet. De övriga standarderna i ISO 14 000-serien är vägledande och är en hjälp för utformning av miljöledningssystemet. Kraven kan uppfyllas på olika sätt beroende på vilket företag som implementerar dem. Meningen med ISO-standarderna är att den ska kunna användas på olika typer av företag som har olika stor miljöpåverkan och miljöbelastning. Som bevis på att företaget uppfyller de krav som standarden sätter, blir företaget certifierat av ett oberoende certifieringsorgan. Beroende på företagets storlek och verksamhet skiftar komplexiteten och omfattningen av dokumentationen. Det finns alltså ingen specifik miljöprestanda att uppnå utan ISO bygger på ständiga förbättringar inom företaget.

Figur 1: Schematisk bild över ett miljöledningssystem

EMAS

EMAS (*Eco Management and Audit Scheme*, EU:s miljöstyrnings- och miljörevisionsordning) är en EU-förordning som fastställdes i juli 1993 och trädde i kraft i Sverige och andra länder den första januari 1995. EMAS syftar till att effektivisera och ständigt förbättra miljöarbetet på företag och organisationer samt att förmedla ett trovärdigt budskap till marknaden om resultatet av miljöarbetet genom en granskad och godkänd miljöredovisning och andra former av miljökommunikation i annonsering och marknadsföring. EMAS baseras på ISO 14001 och är därmed ett kommunikationsverktyg för ISO 14001-certifierade företag och organisationer.

Resultat

Utskickade och svar

Av totalt 236 utskickade enkäter och inkom totalt 96 svar. Fyra svar avsåg såväl EMAS-registrerade som ISO 14001-certifierade företag. Resterande företag var enbart ISO 14001-certifierade.

Miljöledningssystem

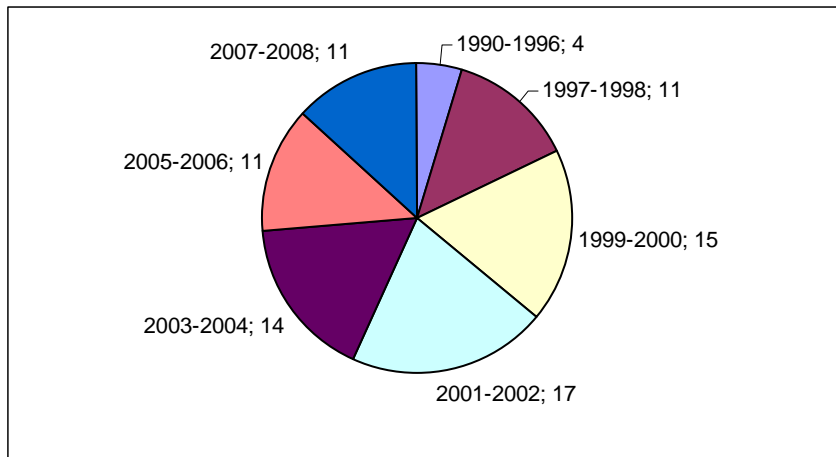
En stor majoritet av deltagande företag svarade ja på frågan om de systematiskt arbetar med att förbättra miljöledningssystemet.

Mål och rutiner utgör grunden för företagens arbete med att förbättra miljöledningssystemet. Genom regelbundna miljöutredningar, handlingsplaner och internrevisioner sätts mål upp om hur miljöledningssystemet ska förbättras. Vid revisioner utreds brister och genom en bra dialog med anställda ges förslag på hur det på effektivaste sätt går att se över rutinerna. Flera företag utgår från nyckeltal som visar om målen uppnåtts eller inte. Därefter ser företagen över rutinerna och beslutar om åtgärder om vad som ska korrigeras när det gäller så väl ändring av målen i miljöledningssystemet som rutinerna för att uppnå själva målen. Vid behov tillämpar företag utbildningsinsatser som en åtgärd för att förbättra miljöledningssystemet, vilket anses som betydelsefullt både för kompetens och kvalitet på arbetet. Eftersom själva syftet med ett miljöledningssystem är att sträva mot ständiga förbättringar och att bli omcertifierade måste företagen kontinuerligt arbeta med att se över sina rutiner och mål. Detta sker i samband med ledningens genomgång och via utredningar. Att utveckla systemet har hög prioritet vilket omnämns som ett krav av flera företag i deras miljöpolicy.

De fåtal företag som svarade nej på frågan om de systematiskt arbetar med att förbättra miljöledningssystemet har inte angett orsak till deras val av svarsalternativ.

Miljöutredning, miljöpolicy och övergripande mål

Merparten av de företag som besvarade enkäten har påbörjat arbetet och dokumentationen kring sitt miljöledningssystem under 2000-talet. Av figuren nedan syns att mer än hälften av företagen antog sin första miljöpolicy under 1990-talet eller tidigt 2000-tal. Uppdatering av miljöutredning och miljöpolicy sker vanligtvis med ett intervall av två till tre år.

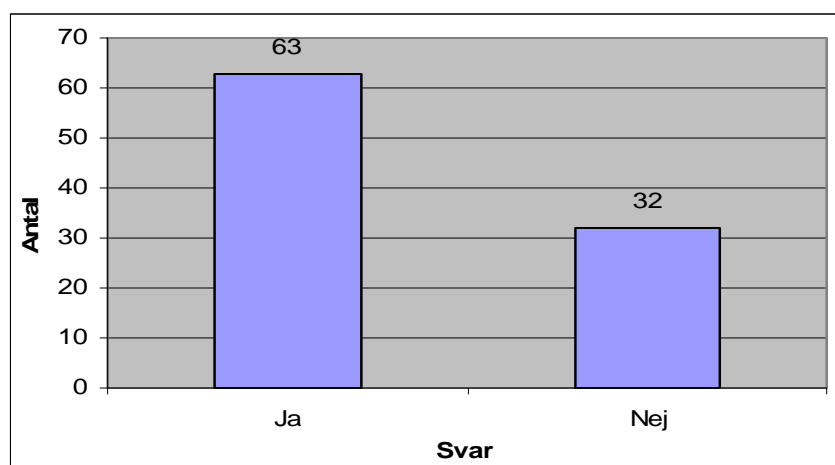

Figur 2: Företagens ursprungsdatum av miljöpolicy

De miljöaspekter företagen anser som mest betydelsefulla för miljöarbetet är utsläpp till luft och avfall. Även utsläpp från tjänsteresor och godstransporter bidrar till företagens sammanlagda utsläpp, varför många företag valt att identifiera dessa områden som betydande miljöaspekter. Även mängden avfall är en betydande miljöaspekt som företagen identifierat. Likaså ges hanteringen av farligt avfall en hög prioritet. Flera företag nämner vad de avser förbättra för att minska avfallet och hur avfall kan hanteras så miljösäkert som möjligt. Förbrukning av energi och användning av miljöskadliga ämnen är andra betydande miljöaspekter som många företag har identifierat.

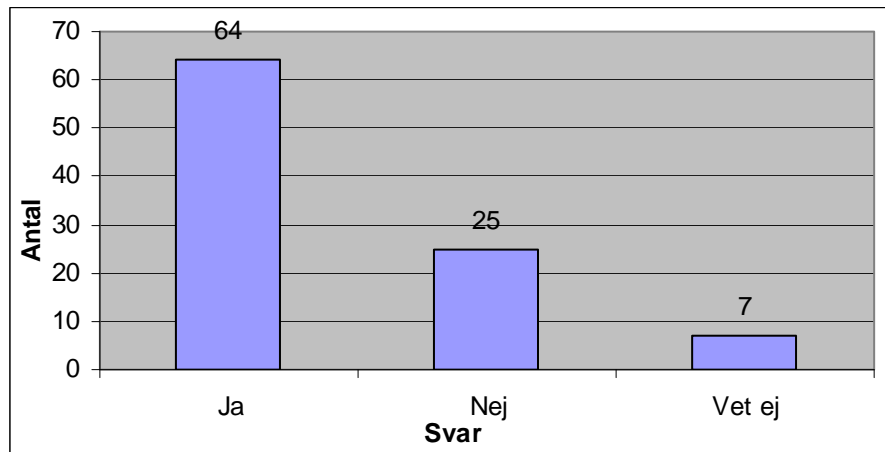
Detaljerade mål och miljö kvalitetsmål

Detaljerade mål för de områden som företagen identifierat som betydande miljöaspekter sätts upp för att företagen effektivt ska kunna satsa på att förbättra sitt miljöarbete. De flesta företagen svarade att de har detaljerade mål för alla de områden där de har identifierat betydande miljöaspekter. De som inte har gjort detta har bl.a. svarat att de håller på att ta fram mål för en del aspekter, att de redan har uppnått tidigare uppsatta mål eller att de har prioriterat de mest betydande aspekterna först, eftersom de anser att det inte är bra att arbeta med för många mål samtidigt.

Figur 3: Andelen företag som svarat på om de har utarbetat detaljerade mål för all betydande miljöaspekter

De 16 nationella miljö kvalitetsmålen som riksdagen har beslutat om för att främja en hållbar utveckling syns till viss del vara vägledande för företagens övergripande och detaljerade miljömål. Frågans syfte var att undersöka om företagen nyttjar antagna generationsmål och delmål i sitt miljöledningsarbete.

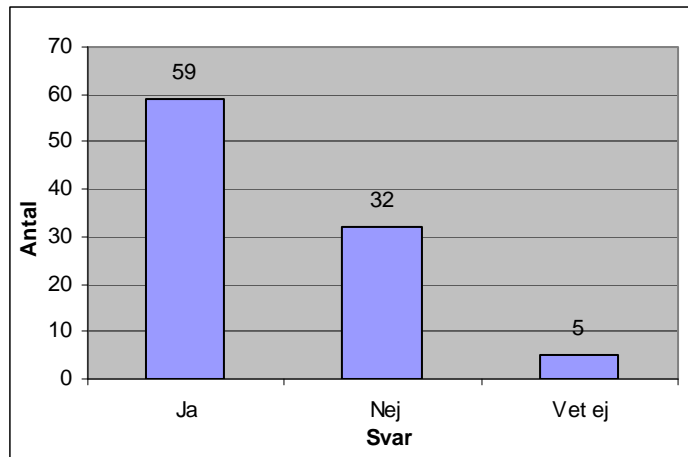
Figur 4: Svaren för frågan om företagets miljömål utgår från de nationella miljö kvalitetsmålen

De som svarat ja har dock i varierande grad tagit hänsyn till de nationella målen. Vissa angav att de hade ”sneplat på dem eller tagit hänsyn till dem”, medan andra har angett att ”våra mål utgår från de nationella eller ligger till grund till vår utvärdering”.

Några av de företag som svarade nej, angav att de utgått från deras egna miljöbelastningar och lokala förhållanden, även om detta ofta stämmer överens med de nationella miljö kvalitetsmålen. Andra anser att de nationella miljö kvalitetsmålen inte passar deras företag eller att det finns några kopplingar mellan deras mål och de nationella. Ett företag anger att de nationella målen inte fanns när de satte upp sina mål.

Ledningens engagemang och integration med affärsplanen

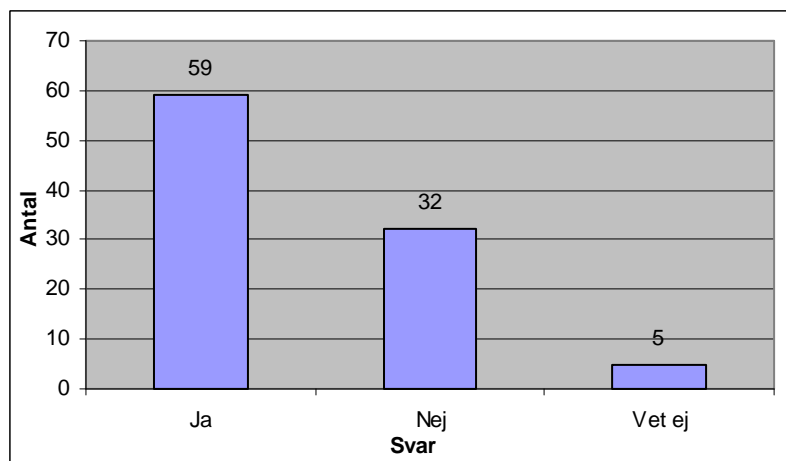
Företagen fick en fråga om hur ledningens genomgång, d.v.s. när företagets ledning diskuterar miljöfrågor, utförs. De involverade är vanligtvis VD, miljöchef, kvalitetschef och vanligt företagets avdelningschefer. I en del fall deltar även arbetsledare, produktionschef och personalrepresentant. Genomgång sker vanligtvis en till två gånger per år. Ett mindre antal företag har ledningens genomgång var eller varannan månad. Tiden för genomgången varierar mellan 2 timmar till 4 timmar. Flertalet företag har inte angett vad genomgångarna innehåller. De som svarade mer detaljerat har angett att ledningens genomgång handlar om uppföljning av miljömål, genomgång av nyckeltal, miljöaspekter och eventuella nya miljölagar.

Figur 5: Andel svar på frågan om företagets miljömål är integrerade i affärsplanen

Flertalet företag berör miljö i sin affärsplan och miljömålen är integrerade i budgetprocesser och investeringsbeslut. En del företag överväger miljöaspekter vid alla investeringar. Några gör det endast vid större investeringar och/eller vid betydande aspekter som fordon, maskiner och kemikalieinköp. Några enstaka företag har system för investeringar som NPI, New Product Implementation.

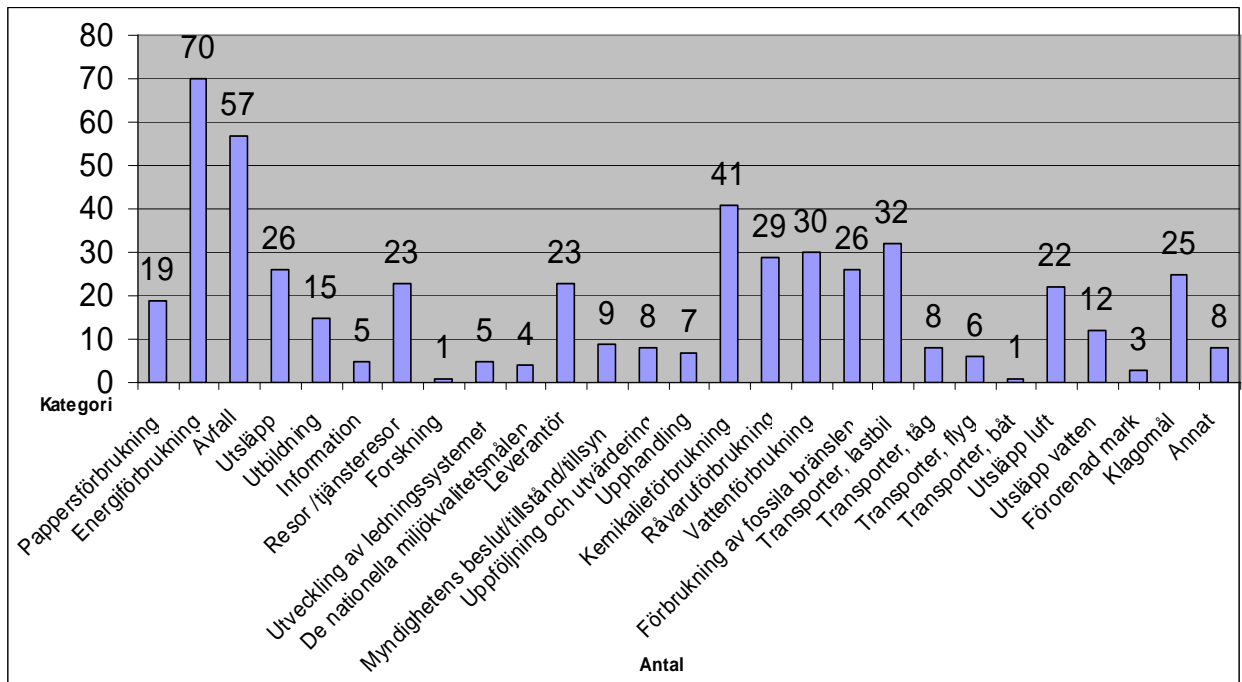
En del företag som inte har med miljömålen i affärs – och/eller investeringsplanen anger att de har brist på tid och resurser för att integrera miljömål. Ett par stycken företag angav också att de var små och därför inte hade några direkta affärs –och investeringsplaner. Ett av företagen uppgav brist på miljötänk som orsak.

Figur 6: Andel svar på frågan om företagets miljömål är integrerade i investeringsplanen

Uppföljning och nyckeltal

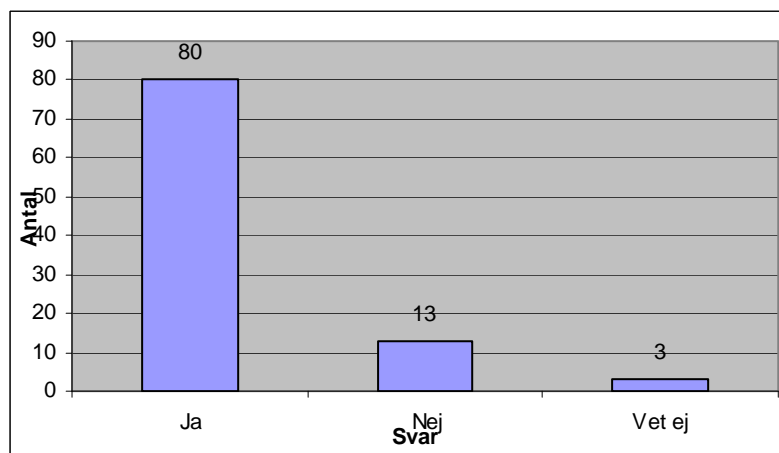
Diagrammet nedan visar de områden företagen kryssat för inom vilka nyckeltal använts. Energiförbrukning, kemikalieförbrukning och avfall var de områden inom vilka nyckeltal vanligen används.

Figur 7: De vanligast förekommande nyckeltal som företagen använder sig av

Utbildning

Alla företag uppger att de låtit personal genomgå en grundläggande miljöutbildning under den senaste 3-årsperioden. Antalet anställda som får miljöutbildning skiftar dock mellan de olika företagen. Cirka 60 % av företagen har angett att all personal får någon form av miljöutbildning inom en 3-årsperiod. Resterande företag har svarat att endast en mindre andel av personalen får en grundläggande miljöutbildning. Mindre vanligt är att personal får miljöutbildning inom varje år.

Figur 8: Antalet företag som tillämpar regelbunden miljöutbildning för nyanställda

I samband med certifiering har samtliga anställda fått miljöutbildning. Flera företag har svarat att endast nyanställda får en grundläggande miljöutbildning, medan andra företag även nämner att personal med arbetsuppgifter som kräver extra miljöhänsyn, t.ex. vid hantering av farligt avfall, får en regelbunden miljöutbildning. Andra företag informerar om miljöru-

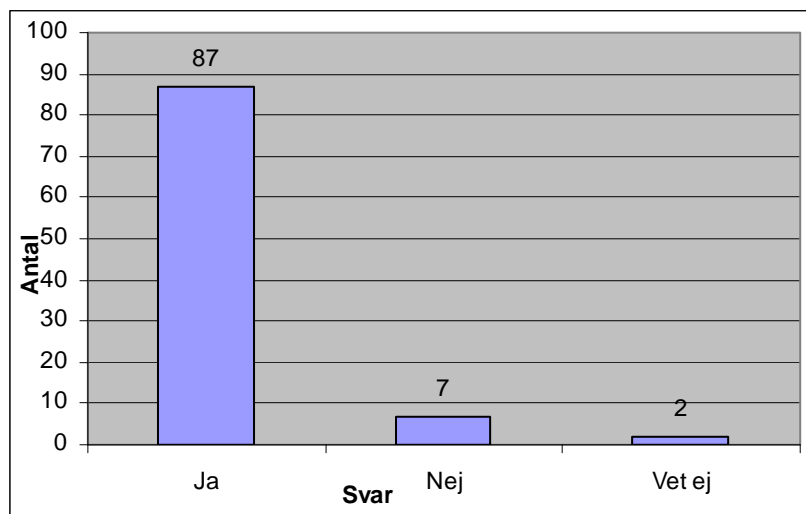
tioner vid behov till exempelvis när rutiner för miljöledningssystemet ändras eller vid omcertifiering av företaget. Oftast ges denna information vid möten och miljöutredningar. Andra företag menar att de förnyar sin miljöpolicy i takt med expansion och därför informerar sina anställda vid införande av nya miljörutiner.

Totalt svarade 72 företag på frågan om uppskattad arbetstid under året för miljösamordnare eller motsvarande. Medelvärdet blev ca 12 personveckor. En del företag svarade att de har en eller flera anställda som jobbar heltid med miljöuppgifter. Andra företag har anställda som är miljöansvariga eller miljösamordnare vid sidan av sitt ordinarie arbete.

Revision

Flertalet företag som svarade på frågan om interna/externa revisioner har svarat att de genomförde revision under andra halvan av 2008. Några företag har genomfört revision under innevarande år. Ett företag hade sin senaste revision under 2006 p.g.a. ett missförstånd med dem som skulle utföra revisionen. De fåtal företag som svarade att de ännu inte har genomfört revision planerar att göra det under innevarande år.

Företagen beskriver revisionsaktiviteten (metod, innehåll, vem, innehåll, rutiner etc.) och anger att revision hålls mellan en och två gånger per år. Interna revisioner sker vanligtvis oftare än de externa revisionerna. Flera företag har internrevisioner för olika avdelningar inom företaget vid olika tillfällen under året. För ett fåtal gäller det sistnämnda även för externa revisioner.

.Figur 9: Har revision av miljöledningssystemet genomförts under året?

Miljöeffekter av miljöledningssystemet

Förbättrad och minskad användning av kemikalier, effektivare energianvändning och mindre utsläpp till luft är bland de vanligaste miljöeffekterna företagen svarat att deras miljöledningssystem har gett upphov till. Förbättringar avseende resurshantering, miljökunskap, modern utrustning, noggrann dokumentation och upphandlingar är andra exempel på sådant som bidragit till positiva miljöeffekter inom deltagande företag.

Statistik från de senaste åren verifierar minskade utsläpp, ökad källsortering av avfall och minskad energiförbrukning. Strävan att bli oberoende av olja har visat sig vara effektivt såväl för att minska utsläpp som att minska energianvändning. Istället har företagen sökt sig till miljövänligare alternativ. I många fall har man övergett bensin/diesel för biogas och börjat nyttja andra energisystem.

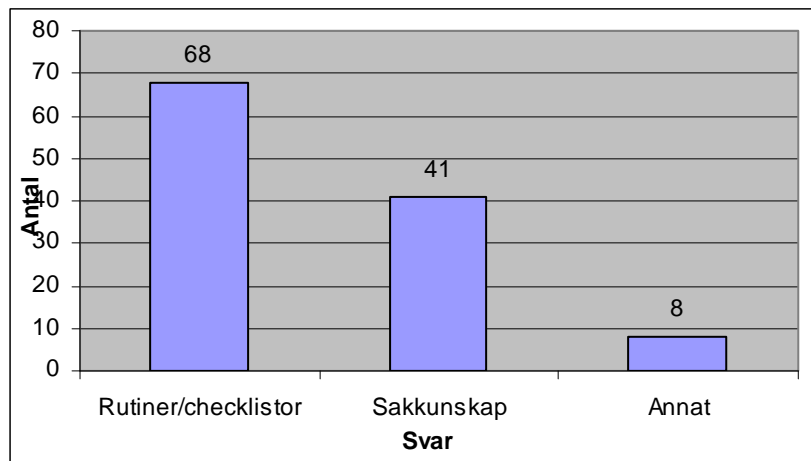
Undersökningen visar att företagen har vidtagit en hel del åtgärder för att långsiktigt underlätta och förbättra miljöarbetet. Det rör sig om allt ifrån nya energieffektiva lokaler till byte av åldriga inventarier och införskaffande av nya alternativdrivna transportmedel. Ett företag nämner att de satsat kapital på ett nytt centrallager för att minska transporter samt användning av lokaler med bättre energiförsörjning. Företagens sparåtgärder bidrar såväl till positiva effekter för miljön som minskade kostnader. Allt oftare sker inköp av miljövänliga varor vilket har ledat till en ökad försäljning av miljövänliga produkter.

Av svaren framgår är att de positiva miljöeffekterna till stor del beror på införandet av rutiner och mål i företagets miljöledningssystem. Målstyrningen har medfört att företagen kunnat göra både mindre och större ändringar i verksamheten som gynnar miljön. Genom uppföljning av nyckeltal, intern statistisk även från leverantörer och entreprenörer samt statistik från en rad andra källor verifieras om miljöeffekter har gett upphov till positivt eller negativt resultat. Kontroller, mätningar och undersökningar fastställer statistiken som görs internt och även i många fall av externa enheter. Statistiken jämförs sedan med tidigare redovisningar.

Bieffekterna på verksamheten av att ha ett miljöledningssystem visar sig främst vara platsbehovet för att sortera avfallet som även kostar tid. Hantering av avfall, revisionskostnader ger höga omkostnader men som även har sina fördelar. Strävan efter att skona miljön är viktig att prioritera för att verksamheten ska överleva i framtiden.

Indirekt miljöpåverkan

Företagen gav flera olika svarsexempel på frågan om hur indirekt miljöpåverkan beaktas. Indirekt miljöpåverkan kan bland annat vara påverkan från tillverkning av inköpta varor, hur långt inköpta varor har transporterats eller information om miljön till företagets kunder i samband med försäljning. Det är vanligt med metoder som avvikelserapporter, tänker på miljön vid inköp (bl.a. hur lång leveranssträckorna blir), se efter om leverantörer har miljöcertifiering. Ett industriföretag anger att de tar hänsyn till klagomål från de som bor i närheten och ett reseföretag angav att de informerar kunderna om miljöpåverkan vid olika resor. Ett annat företag gav information till kunderna om avfallshantering.

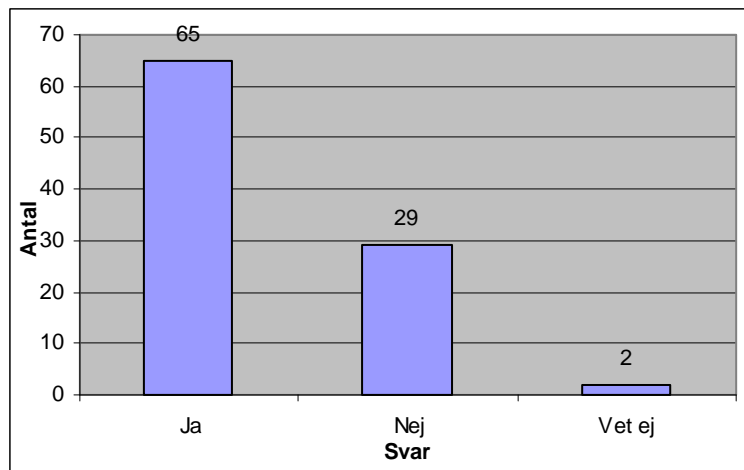
Figur 10: Hur företaget säkerställer att den indirekta miljöpåverkan beaktas

Upphandling

Miljöchef eller motsvarande miljöansvariga gör oftast en inköpsberedning tillsammans med VD:n före upphandling. Rutiner finns för beaktandet av miljöaspekter och andra viktiga kriterier som ska uppfyllas före upphandling. Vid en stor beställning kallar företag till möte där miljörelaterade frågor rörande produkten och leverantören diskuteras. Miljöansvarig har oftast sista ordet vad gällande miljösynpunkt som oftast spelar en stor roll vid en upphandling.

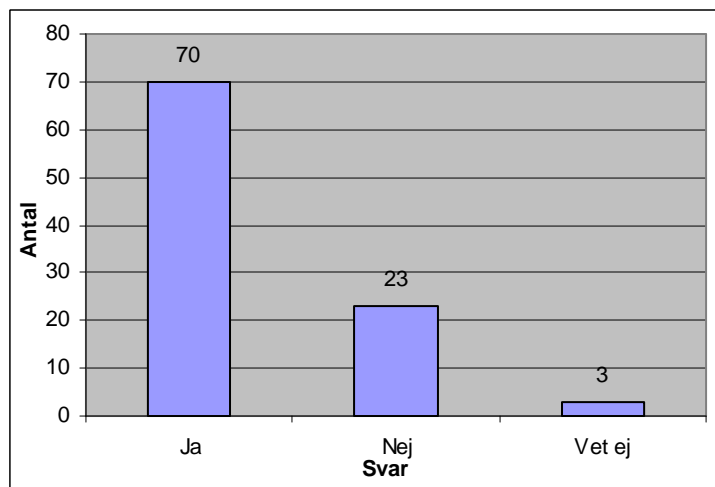
När leverantören är miljömärkt eller har ett aktivt miljöledningssystem är det lättare att göra en bedömning om upphandling ska ske. Andra företag ger ut ett dokument till leverantören som ska undertecknas gällande miljösynpunkter och andra företag tillämpar provtester där verksamheten självmant avgör om produkten är god ur miljösynpunkt. Företagen svarar att de är noga med att ställa krav när kemikalier inhandlas. Viktigt är då att inte endast att granska produkten ur miljöhänseende utan det är även viktigt att produkten är arbetsmiljövänlig.

Få företag menar att de inte har några skrivna rutiner för upphandling ur miljösynpunkt, men de ser ändå till att upphandling sker korrekt för att främja miljön. Andra har en strikt policy att endast handla från leverantörer med miljöcertifikat.

Figur 11: Antalet företaget med rutiner för inköp av miljöanpassade produkter

Anställda som åker på tjänsteresor utgår ifrån att välja ett miljövänligt transportmedel och använder sig främst av buss och tåg vid mån. Bilar med miljöbränsle har hög prioritet för vissa företag där etanolbilen är populär. En stor del av företagen använder fortfarande diesel- och bensinbilar vid tjänsteresor. När det gäller godstransporter har den övervägande delen företag dock svarat att miljöhänsyn prioriteras vid val av transportmedel. Det gäller framförallt olika kriterier på transporter, framförallt när det gäller ISO-certifiering på transportmedel. Ett fåtal företag väljer tågtransporter.

Figur 12: Antalet företag som svarar på frågan om miljöhänsyn vid val av transportmedel

Diskussion och felkällor

Svenska företag berörs av ett flertal olika miljökrav. Krav som utöver behov av åtgärder och kontroll av det egna miljöarbetet även kan ge upphov till möjligheter i form av lägre kostnader, bättre arbetsmiljö, nöjda kunder och lägre försäkringspremier. Miljöcertifiering och strävan att arbeta med ständiga förbättringar, målstyrning och rutiner för god egenkontroll är viktiga företagsekonomiska drivkrafter och förutsättningar för en hållbar utveckling. Genom att utgå från de regionala och nationella miljömålen blir det lättare för företagen att möta myndigheternas krav samtidigt som miljöledningsarbetet kan effektiviseras. Till exempel ger den statliga miljömålsuppföljningen företagen tillgång till uppdaterad kunskap om miljösituationen i länet och landet. Kunskap om miljösituationen ger ökad förståelse för företagets roll i miljöarbetet och leder förhoppningsvis fram till resurseffektiva och relevanta åtgärder.

Undersökningen visar att det föreligger ett behov av att sprida ökad kunskap om de nationella miljö kvalitetsmålen, såväl generationsmålen som delmålen, och att hjälpa företagen med att prioritera fortsatta åtgärder utifrån den nationella och regionala miljömålsuppföljningen. Genom att vidta åtgärder inom de områden där behoven eller problemen är som störst erhålls största möjliga miljönytta. Ett sådant förfarande torde vara gynnsamt såväl ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt, arbetsmiljösynpunkt som ur samhälls- och företagsekonomisk synpunkt. Länsstyrelsen i Jönköpings län har tagit fram ett informationsmaterial om hur företagen kan arbeta med de nationella och regionala miljömålen. Broschyren har tidigare delats ut till företag, branschorganisationer och kommuner i samband med företagsbesök, konferenser och handläggarräffar. För att öka kunskapen om de nationella miljömålen och hur man kan effektivisera sitt miljöledningsarbete avser Länsstyrelsen att bifoga broschyren i samband med utskick av resultaten av genomförd enkät till deltagande företag.

Vidare finns ett behov av att utveckla samarbetet mellan företag och myndigheter i frågor gällande åtgärder föranledda av de nationella miljö kvalitetsmålen respektive kraven på ett ständigt förbättrande miljöledningssystem. Detta gäller till exempel:

- myndigheternas arbete med att kartlägga regionala och lokala miljöproblem – kontra företagens identifiering av betydande miljöaspekter,
- myndigheternas antagande av regionala och lokala delmål – kontra företagens antagande av miljöpolicy och detaljerade miljömål,
- myndigheternas miljömålsuppföljning och regionala uppföljningssystem (RUS) – kontra företagens behov av att utarbeta nyckeltal och statistik för att påvisa det kontinuerliga förbättringsarbetet
- myndigheternas systemtillsyn av verksamhetsutövarnas dokumenterade egenkontroll – kontra företagens behov av att integrera miljöledningssystemet i affärsplanen, budgetprocessen, upphandlingskriterierna, drift- och skötselrutinerna, kompetensutbildningen etc. samt
- myndigheternas krav på bästa tillgängliga teknik, försiktighetsåtgärder, produktval, hushållning med råvaror och energi, avfallsminimering och utsläppsreduktion – kontra företagens åtgärder för att långsiktigt förbättra miljöarbetet.

Avslutningsvis: Vi som har genomfört denna enkät ansvarar även för sammanställningen av redovisade svar. Undersökningen utgör en del av vårt praktikarbete på vårt fadderföretag Länsstyrelsen och ingår i kursplanen för marknadsföring. Länsstyrelsen har varit oss behjälpliga med sammanfattningen och diskussion samt viss layout.

Möjliga felkällor kan vara förknippade med svårigheten att ställa samman svar på grund av otydliga frågeställningar (öppna frågor) och eventuella missvisande slutsatser till följd av låg svarsfrekvensen (41 %).

Loggbok

Mohamed Majed

10 SEPTEMBER

Vi dyker upp på företaget för första gången på terminen och träffar vår handledare Annelie Johanson för att få förslag på projektarbete. Hon föreslår en undersökning som berör EMAS-registreringar och ISO 14001-certifikat.

Vi beger oss sedan till skolan för att söka upp fakta kring vårt projektarbete där Internet-uppkoppling finns.

17 SEPTEMBER

Dagen gick för det mesta ut på att hitta adresser till företag som skall ingå i undersökningen. Efter flera om och men och krånglande hemsidor som gav olika träffar där alla tillgängliga företag inte alltid fanns med, listas en hel del adresser från både Emas och ISO registreringar. Men på grund av osäkerheten kring rätta adresser kontaktas Annelie för frågor om bättre möjligheter att nå bra resultat.

1 OKTOBER

Som svar på ovanstående fråga vidarebefogar Annelie ett svar från en anställd på Länsstyrelsen som tipsar om en hemsida (certifieringar.se). Hemsidan underlättade sökningen och gav bra relevans.

Det faktum att träffarna inte överensstämde med andra sökmotorer kvarstod dock men valde att utgå från denna sida eftersom den gav flest träffar. Problematiken låg vid att fåtal Emas-registreringar kom upp som skiftade i utslag kraftigt mellan dem olika sökmotorerna. Adresserna fastställs efter dagens slut.

8 OKTOBER

Efter att adresserna hittats gick dagen ut på att skissa på enkäten och bestämma formen och längden på den. Annelie ger oss en slags ”mall” och en broschyr med miljömål vi skulle skriva vår enkät utifrån. Enkäten berörde Emas och ISO men var riktad till myndigheter tillskillnad från i vårt fall som var avsedd för företag.

15 OKTOBER

Enkäten skrivs färdigt som en skiss och skickas till Annelie för synpunkter och förslag på ytterligare frågor. Hon återkommer med synpunkter veckan därpå.

22 OKTOBER

Ett papper på synpunkter kommer oss tillhanda och direkt ändras enkäten om efter förslag och synpunkter. En del oklarheter dyker upp som sedan tas upp med Annelie och får det utrett.

20 NOVEMBER

Efter att ha skickat in enkäten till Annelie för ytterligare synpunkter ges färre synpunkter denna gång och enkäten var i princip klar. Små korrigeringar gjordes och enkäten var efter dagens slut färdig att skickas.

27 NOVEMBER

Enkäterna packas i kuvert efter strul kring adresserna som ej gick att skriva ut denna dag. Efter en hel del krånglande bestämmer vi oss för att packa enkäterna i kuvert och skriv adresserna för hand. Ett svart kuvert skickas även med.

3 DECEMBER

Efter förra veckans krångel lyckas vi den här gången med att få adresserna präntade på kuvert vilket underlättade utskicken avsevärt. Dem över 150 olika kuverten blir färdiga för utskick efter dagens slut.

10 DECEMBER

Projektplan skrivs färdigt och dagen bestod inte av så mycket arbete.

18 JANUARI

Många enkäter har nu kommit in sedan dem skickades ut för cirka två veckor. Ensam på företaget påbörjar jag sorteringar av enkäterna som förberedelse av sammanställningen, ca 60 enkäter hade kommit.

21 JANUARI

Fler enkäter kommer in och sorteras. Sammanställningen inleds med dokumentation i Excel. Vi diskuterar tillsammans med Annelie hur vi skall förbereda nästa utskick. Denna gång som en påminnelse.

28 JANUARI

Ännu fler enkäter har kommit in, men denna gång i mindre antal. Jag prickar av företagen i listan och sorterar enkäterna för varje kommun, samtidigt som jag listar upp företag som inte besvarat enkäten. Adresserna lägger jag upp i en enskild Excel fil.

4 FEBRUARI

Ett fåtal enkäter hade kommit och vi inser att det verkligen var dags att skicka ut en påminnelse nu före sportlovet. Vi möter Annelie för att diskutera hur vi gör med vårt utskick av påminnelser. Vi får hjälp med att skriva ut den nya enkäten med det nya påminnelse brevet. Vi siktar in oss på att bli klara med att skicka ut alla enkäter denna dag vilket skulle innebära hårt arbete. Vi kopierar ett 50-tal enkäter som påminnelser. I ett högt tempo skriver jag adresser på breven medan Jonathan packar enkäterna i kuverten. Efter ett hårt arbete blir vi klara med de över hundra påminnelsebrev och klara för utskick.

18 FEBRUARI

Många enkäter hade kommit och vi börjar sortera och sammanställa i hög takt. Vad vi även fick ta del av var brev från företag som angav att dem redan besvarat enkäten och andra tillbakaskickade påminnelsebrev som visade sig ha okända adresser. Detta dokumenterades i sammanställningen för eventuellt senare redovisas i projektrapporten.

4 MARS

Fortsätter med vår sammanställning, inget speciellt nytt. Mer än hälften av alla enkäter var helt sammanställda.

18 MARS

Sammanställningen går på för fullt.

25 MARS

Sammanställning börjar allt mer blir klar. Vi har ett möte med Annelie denna dag och diskuterar hur vi ska skriva vår rapport. Annelie beskriver hur vi kan strukturera upp rapporten och vi får en tänkbar skiss för hur rapporten skall skrivas. En rapport från en tidigare undersökning tar vi även del av för att se exempel på hur en rapport är skriven.

1 APRIL

Sammanställningen blir klar. Vi kollar igenom så sammanställningen gått rätt till och ser till så att alla enkäter kommit med i sammanställningen. Enkäter där företagsnamn inte står med, såkallade okända enkäter infogas också i Sammanställning. Jag och Jonathan börjar planera hur vi ska redovisa vår resultatsdel och gör upp om vilka delar var och en ska skriva. Vi kommer även överrens om att avsnitten Syfte, bakgrund och mål och metod som är en del av rapporten skall vara klar efter påskuppehållet.

15 APRIL

Jonathan har fört statistik av sammanställningen och jag tar del av de nyskapade tabeller och diagram. Dessa infogas i resultatrapporten. Annars är det full fart med att skriva rapporten.

22 APRIL

Ungefär som ovan nämnt. Vi skriver på rapporten och har kommit mer än halvvägs och stöter inte på några problem.

29 APRIL

Vi träffas på Länsstyrelsen och fortsätter att skriva på vår rapport som börjar allt mer bli färdig. Det som återstod var att skriva lite mer utförligt om Miljöutbildning samt upphandling som ingick i resultatsdelen.

6 MAJ

En slutgiltig genomgång av projektrapporten görs, där vi bland annat kollar igenom så allt stämmer med rapporten. Ändrar om Layouten och gör små ändringar i texten. Fotografier tas på plats och infogas i rapporten. Vi möter Annelie denna dag som ger sitt tycke om rapporten.

Jonathan Alvekrans

10 SEPTEMBER

Vi fick uppgiften att vi skulle göra en undersökning om företag som har EMAS-registreringar ISO 14001-certifikat. Vi beslutade att vi skulle arbeta i skolan ett tag eftersom vi har Internetuppkoppling där, och att Annelie skulle vara bort en del onsdagar. Vi arbetade med att hitta företag och skulle fortsätta med det nästa gång

17 SEPTEMBER

Vi arbetade var för sig i skolan med att hitta företag med EMAS-registreringar och ISO 14001-certifikat. På emas.se och isoregistret.se hittade vi listor men de verkar inte stämma helt överens, så vi behöver kolla upp vilka som stämmer.

1 OKTOBER

Vi arbetade i skolan med att leta upp företag med EMAS och ISO 14001 på certifiering.nu, en hemsida som Stefan Lundvall på länsstyrelsen rekommenderade. Problemet är att dens lista över EMAS-registreringar inte stämmer överens med en del andra hemsidor.

8 OKTOBER

Vi arbetade med att göra enkäten till företagen utifrån en enkät som skickas till myndigheter och en broschyr om miljömål för företag. Ska fortsätta med det nästa gång.

15 OKTOBER

Vi fortsatte att arbeta gemensamt med enkäten och hade en överläggning om den med Anneli, våran kontaktperson på länsstyrelsen om hur den skulle utformas. Vi gav det vi hade kommit fram till hittills till henne så hon kunde ge oss ett papper med synpunkter nästa gång, då hon kommer att vara bortrest.

22 OKTOBER

Vi hämtade pappret och ändrade på enkäten enligt de som Annelie skrivit. En del saker förstod vi inte så vi behöver ta upp det med Annelie nästa gång.

5 NOVEMBER

Muhammed var sjuk och Annelie var borta så jag arbetade med att skriva kommentarer till det vi inte riktigt förstod av det som Annelie skrev om enkäten, så jag kunde skicka det till henne. Nästa gång behöver vi se över enkäten och göra en lista på företag vi ska skicka till.

20 NOVEMBER

Vi har fått svar till enkäten från Annelie och arbetade vidare med den. Nu är den i princip klar. Vi arbetade också med projektplanen. Tyvärr så var inte Annelie där. Nästa gång ska vi skriva ut enkäten och skicka iväg den.

27 NOVEMBER

Vi väntade först på Annelie som var på möte på förmiddagen, sedan började skicka iväg enkäter. Det tog tid och skrivaren krånglade, så vi fick inte iväg alla.

3 DECEMBER

Vi fick efter en del förseningar och tekniskt krångel iväg alla enkäter.

21 JANUARI

Vi arbetade med att bocka av de företag som skickat in enkäter. Förra gången gick bort p.g.a. annat skolarbete som skulle göras på fadderföretaget och delar av idag gick också åt till detta.

28 JANUARI

Jag gjorde upp en lista på de företag som inte svarat på enkäten och Muhammed skrev ett påminnelsebrev. Vi hade tänkt skicka iväg påminnelsen, men vi kunde inte få någon hjälp av Annelie eftersom hon var borta under dagen, så vi sak göra det nästa gång. Vi diskuterade också hur vi ska gå till väga när vi ska sammanställa resultatet och gjorde i ordning en Excel fil för att samla resultatet i.

4 FEBRUARI

Förmiddagen gick bort p.g.a. av prov. Vi arbetade därefter med att skicka iväg påminnelsen till företagen som inte skickat in. Detta var tidskrävande och strul med kopian förörlängde det, men vi han skicka iväg påminnelsen. Nästa gång ska vi sammanställa resultatet.

18 FEBRUARI

Vi påbörjade sammanfattningen av enkäterna utifrån ett exempel som Annelie hade skickat.

25 FEBRUARI

Vi fortsatte sammanfattningen av enkäterna, jag hade gjort en del hemma också och hoppas på att hinna med lite till tills nästa gång. Arbetet är tidskrävande och monotont, vilket gör att det är svårt att fokusera sig.

4 MARS

Arbete med sammanfattningen fortsatte. Vi behöver bli klara till nästa gång

11 MARS

Mohammed var inte där så jag arbetade själv med sammanfattningen. Det är inte så många kvar.

18 MARS

Vi är nästintill klara med sammanställningen, så nästa gång kan vi nog i all fall bestämma hur vi ska göra rapporten och förhoppningsvis börja skriva på den.

25 MARS

Vi diskuterade med Annelie om hur rapporten ska skrivas och påbörjade arbetet med detta samt att sammanställa de sista enkäterna.

1 APRIL

Vi arbetade med rapporten. Jag sammanställde de sista enkäterna hemma och arbetade idag med att summera resultaten från alternativsvaren och göra diagram. Vi delade också upp vad vi skulle skriva på rapporten så vi kan arbeta under lovet med det.

15 APRIL

Vi delade upp vilka öppna frågor vi skulle ta vardera ta och arbetade med det. Jag gjorde också summering av ja och nej frågorna och gjorde diagram som vi eventuellt ska utforma på ett snyggare sätt senare

22 APRIL

Arbetade med de öppna frågorna och lite de andra delar av rapporten, i mitt fall bakgrund, syfte och mål

29 APRIL

Vi har skrivit det mesta på de öppna frågorna och ska sammanfoga och skicka det till Annelie för synpunkter. Nu har vi kvar att skriva diskussionen, som Annelie ska hjälpa oss med eftersom hon har bättre kunskap och erfarenhet om att dra slutsatser i sådana här fall. Vi ska också sammanfoga det och göra i ordningen presentation

6 MAJ

Arbetade på förmiddagen (eftermiddagen var det prov) med att finslipa rapporten. Vi hade fått en version där Annelie hade gjort en del ändringar. Vi gjorde lite ändringar i text och layout, la in diagram och bilder. Vi fick också feedback från Annelie. Presentation av projektet gör vi på måndag i skolan.

Referenser

<http://www.certifiering.nu/> hämtad 1 oktober 2008
Bilden infogas med Formatmall Normal